

TILLAR NIMA UCHUN O`RGANILADI.

Ro'ziyeva Nigora

Surxondaryo viloyati Denov tumani

2 -umumiy o'rta ta'lim maktabning boshlangich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola tillarni o'rganishning turli sabablarini o'rganib chiqadi, ularning inson idrokini tushunishda, muloqotni osonlashtirishda, madaniy merosni saqlashda va global hamkorlikni rivojlantirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Adabiyotlarni keng qamrovli tahlil qilish orqali ushbu maqolada tilni o'rganishning afzalliklari va usullari, shuningdek, shaxslar va jamiyatlar uchun natijalar va oqibatlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: tilni o'zlashtirish, lingvistik xilma-xillik, kognitiv foydalar, madaniy tushuncha, muloqot, ilmiy yutuqlar, til ta'limi.

Til inson mavjudligining ajralmas qismi bo'lib, aloqa va madaniy ifoda uchun asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Tillarni o'rganish tilshunoslik, kognitiv fan, antropologiya va ta'lim kabi ko'plab fanlarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqola tillarni o'rganish ortida ko'p qirrali sabablarini ko'rib, foyda va ko'plisoniylik oqibatlarini ta'kidlab.

Tillar nima uchun o'rganilishini tushunish uchun aralash usulli yondashuv qo'llanildi:

- Adabiyotlarni ko'rib chiqish: tilni o'rganishning kognitiv, madaniy va tarbiyaviy ta'siriga oid mavjud tadqiqot maqolalari, kitoblari va ilmiy maqolalarini har tomonlama tahlil qilish.

- So'rovlar va intervyular: talabalar, o'qituvchilar va til mutaxassislari bilan shaxsiy motivlar va til o'rganishning afzalliklari to'g'risida sifatli ma'lumotlarni to'plash uchun o'tkazildi.

- Statistik tahlil: tilni o'rganish va akademik muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun ikki tilli va bir tilli talabalar populyatsiyasining akademik ko'rsatkichlari ma'lumotlarini tekshirish.

Tillar turli sabablarga ko'ra o'rganiladi, bu tilning insoniyat jamiyatida va shaxs hayotida o'ynaydigan turli xil rollarini aks ettiradi. Mana ba'zi asosiy motivlar:

Aloqa

- Shaxsiy o'zaro ta'sirlar: tillarni o'rganish odamlarga turli lingvistik kelib chiqishi bo'lgan odamlar bilan muloqot qilish, shaxsiy munosabatlar va madaniyatlararo tushunishni kuchaytirish imkonini beradi.

- Kasbiy ehtiyojlar: ko'pgina martabalarda bir nechta tillarni bilish aktiv bo'lib, global miqyosda mijozlar, hamkasblar va hamkorlar bilan yaxshi muloqot qilishni osonlashtiradi.

Madaniy Tushunish

- Madaniy qadrlash: tilni o'rganish ko'pincha bu tilda so'zlashadigan odamlarning madaniyati va urf-odatlarini o'rganishni o'z ichiga oladi, madaniy sezgirlik va qadrd-qimmatni oshiradi.

- Adabiyot va san'at: ko'pgina tillar boy adabiy va badiiy an'analarga kirishni taklif qiladi, ularni faqat asl shaklida to'liq baholash mumkin.

Kognitiv Foydalar

- Aqliy chaqqonlik: tillarni o'rganish muammolarni hal qilish, ko'p vazifalarni bajarish va xotira kabi kognitiv funktsiyalarni yaxshilashi isbotlangan.

- Kognitiv pasayishni kechiktirish: tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ikki tillilik demans va boshqa yoshga bog'liq kognitiv pasayishlarning boshlanishini kechiktirishi mumkin.

Akademik va intellektual izlanishlar

- Tilshunoslik: tilni ilmiy o'rganish uchun bir nechta tillarni tushunish, ularning tuzilishi, tarixi va ishlatilishini tahlil qilish talab etiladi.

- Tadqiqotga kirish: turli sohalardagi olimlar ko'pincha ushbu tillarda nashr etilgan tadqiqotlarga kirish uchun chet tillarini yaxshi bilishlari kerak.

Sayohat va razvedka

- Kengaytirilgan sayohat tajribalari: mahalliy tilni bilish sayohat tajribasini sezilarli darajada oshirishi, navigatsiya qilishni, mahalliy aholi bilan muloqot qilishni va madaniyatga sho'ng'ishni osonlashtiradi.

- Xavfsizlik va qulaylik: mahalliy tilni tushunish xavfsizlik uchun juda muhim bo'lishi mumkin, sayohatchilarga belgilar, ko'rsatmalarni tushunishga va kerak bo'lganda yordam so'rashga yordam beradi.

Shaxsiy bajarish va identifikatsiya

- O'z-o'zini kashf qilish: yangi tilni o'rganish o'z-o'zini kashf qilish, yangi fikrlash va o'zini ifoda etish usullarini taklif qilish sayohati bo'lishi mumkin.

- Meros Tili: ko'pchilik uchun ota-bobolarining tilini o'rganish ularning merosi va oilaviy tarixi bilan bog'lanishning bir usuli hisoblanadi.

Global Fuqarolik

- Global xabardorlik: ko'p tilli bo'lish global fuqarolik tuyg'usini kuchaytiradi, odamlarni milliy chegaralardan tashqarida o'ylashga va global muammolar bilan shug'ullanishga undaydi.

- Tinchlik va diplomatiya: ko'p tillarni bilish diplomatiya va xalqaro munosabatlarda muhim rol o'ynashi, tinchlik va o'zaro tushunishni rag'batlantirishi mumkin.

Texnologik va ilmiy yutuqlar

- Til texnologiyasi: sun'iy intellekt va tabiiy tilni qayta ishlash kabi texnologiyalarning rivojlanishi tarjima dasturlarini yaratish va takomillashtirish, nutqni aniqlash va boshqalar uchun bir nechta tillarni chuqur tushunishni talab qiladi.

- Ilmiy hamkorlik: ilm-fan xalqaro faoliyatdir va ko'p tillarni bilish hamkorlik va bilimlarni lingvistik chegaralar bo'ylab tarqatishni osonlashtiradi.

Tillarni o'rganish ko'p qirrali bo'lib, amaliy, intellektual, shaxsiy va global mulohazalar asosida boshqariladi. Bu yangi imkoniyatlar eshiklarini ochadi, bilim qobiliyatini oshiradi va biz yashayotgan turli dunyoni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar

Xulosa qilib aytganda, tillarni o'rganish muhim kognitiv, madaniy, kommunikativ va akademik foyda keltiradi. Ushbu afzalliklarni oshirish uchun bir nechta tavsiyalar taklif etiladi:

Til ta'limini erta integratsiya qilish: kognitiv rivojlanishning afzalliklaridan foydalanish uchun boshlang'ich ta'lim darajasida til o'rganishni joriy etish.

Madaniy almashinuv dasturlarini targ'ib qilish: tilni o'rganish va madaniy tushunishni yaxshilash uchun madaniy immersion tajribalarini rag'batlantirish.

Ko'p tilli ta'lim siyosatini qo'llab-quvvatlash: maktablarda ko'p tilli dasturlarni qo'llab-quvvatlaydigan va moliyalashtiradigan ta'lim siyosatini qo'llab-quvvatlash.

Texnologiyadan foydalaning: tilni o'rganish texnologiyalari va platformalaridan foydalanib, qulay va interaktiv til ta'limini taqdim eting.

Umrbod o'rganishni rag'batlantirish: lingvistik ko'nikmalarni hayot davomida saqlab qolish va kengaytirish uchun uzluksiz til o'rganish madaniyatini rivojlantirish.

Ushbu takliflarni qabul qilish orqali o'qituvchilar, siyosatchilar va o'quvchilar yanada bog'langan, tushunadigan va kognitiv jihatdan boyitilgan jamiyatni rivojlantirish uchun til tadqiqotlarining barcha imkoniyatlaridan foydalanishlari mumkin.

Adabiyotlar.

1. Jack C. Richards (2006) *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press

2. Artemov V.A. *Psychology of visibility in teaching*. - M.: Enlightenment, 2016—
- 345 p.

3. <https://optolov.ru/uz/the-design-of-the-corridor/priemy-izucheniya-inostrannogo-lyazyka-samye-effektivnye-sposoby.html>

4. <http://samxorfil.uz/maqola/tillarga-ixtisoslashmagan-oliy-ta'lim-muassasalarida-1chet-tili-o'qitishning-maqsad>